

הלכות ציצית - ג

היסח הדעת

אם הוריד טליתו וחזור והתעטף בטליתו, יש הרבה פרטים מתי חוזר ומברך, ומתי אינו חוזר ומברך, והנקודה העיקרית היא, מתי נחשב שהסיח דעתו מהמצוה וצריך לחזור ולברך, ומתי אין נחשב שהסיח דעתו, והכלל העיקרי בהלכה זו הוא, דהיסח הדעת אין תלוי בזמן, אלא בדעתו, שאם הפשיט טליתו על דעת שלא להתעטף שוב, ונמלך להתעטף חוזר ומברך, אבל אם היה בדעתו לחזור ולהתעטף אין צריך לחזור ולברך, אפילו עברו כמה שעות, בפרט לדידן שיש לנו טלית קטן, ראוי כך לנהוג, וכיון שספק ברכות להקל לכן ראוי לנהגו כן.

לפי זה, אם פושט טליתו בהפסקה ביום כיפור, שלפעמים הוא כמה שעות, אין חוזר ומברך כשמתעטף שוב, שהרי חייב להמשיך להתעטף בטליתו לאחר מכן, וכדו', אבל אם הסיח דעתו וחזר להתעטף, אפילו בזמן מועט חוזר ומברך, ולפי זה, אפילו אם נפלה טליתו באמצע התפילה שלא במתכון, נוהגים שלא לברך אפילו לא שם לב עד שראה שנפלה לגמרי, גם נוהגים להקל שלא לברך. ועוד צריך לדעת, שאפילו אם פושט טליתו והלך ממקום למקום, אין צריך לברך כאשר חוזר ומתעטף, לפיכך מי שסנדק לאחר התפילה, או מוהל, ובדעתו לחזור ולהתעטף לאחר התפילה, אפילו שהולך ממקום למקום אין צריך לברך.

בירך על טלית שאינה שלו

להבין דין מי שברך על טלית שלא שלו - יש להקדים. דהנה, אם בירך על פרי ונפל מידו ונאבד חייב לחזור ולברך, אפילו מיד נוטל פרי אחר, ואם קראו לו לעלות לתורה, ובירך, ונמצא הספר פסול, מובא במחבר שני דעות אם חוזר ומברך, והטעם שבפרי בודאי חייב לברך ובקריאת התורה לא, כיון שבפרי הברכה היא על הפרי, אבל בקריאת התורה הברכה היא על הקריאה ולא על הספר תורה, אלא שאסור לקרוא בעל פה, לפיכך צריך לקרוא מתוך הספר.

והנה אם בירך על מצוה ונאבדה מידו, כגון על טלית, והתברר שאינה שלו, ומיד נוטל את שלו, נחלקו הפוסקים האם יש לדמות ברכת המצוות לברכת הנהנין שמברך על חפץ של מצוה זו, וכיון שנאבד חייב בודאי בברכה כפרי שנפל מידו, או דלמא אינו דומה לברכת הנהנין, ששם מברך על הפרי ממש, אבל בברכת המצוות מברך על המצוה, אלא שחייב לעשות את המצוה על ידי הציצית וכדו', ולמעשה ההוראה היא שברכת המצוות דומה לברכת הנהנין שחייב לברך, ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל, לפיכך אם בירך על טלית שאינה שלו, ונוטל טלית אחרת חייב לברך עליה.

האם טלית צריך להיות מצמר

נחלקו הראשונים האם בגד שאינו של צמר חייב בציצית מהתורה, אבל הכל מודים שחייב מדרבנן. לפי המחבר רק צמר חייב מהתורה, ולפי הרמ"א גם שאר בגדים חייבים מהתורה, וכך הלכה. מכל מקום כל העולם נוהג להחמיר בטלית גדול שיהיה של צמר דוקא, לצאת ידי כל השיטות, אבל בטלית קטן יש מקילין לעשות משאר בגדים. ואחינו הספרדים בודאי חייבים גם טלית קטן של צמר, כי לפי המחבר רק צמר מהתורה, אבל בני אשכנז מקילין בזה. מכל מקום גדולי הפוסקים מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל ורבי שלמה זלמן אויירבעך זצ"ל ועוד, פסקו שראוי להחמיר מאוד לצאת ידי שיטת המחבר, שגם טלית קטן יהיה של צמר, וכן נוהגים כל החסידים.

מכל מקום החזון איש זצוק"ל נהג ללבוש טלית קטן שאינה של צמר, מפני שכך נהג גם הגאון מוילנא זצוק"ל. ובשם רבי חיים קנייבסקי שליט"א אמרו, ששמע מפה החזון איש, שהטעם שהגאון הקיל בזה, כיון שחשש, שאם יחמיר בזה, הרבה אנשים שקשה להם ללבוש טלית קטן של צמר, יזלזלו במצוה זו ולא ילבשו כלל טלית קטן, לכן רצה להורות לרבים שהלכה כרמ"א, ולכן אמר החזון איש שגם הוא נוהג כן וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו ומקומו. ומכל מקום, גם המחמירים בטלית קטן שיהיה של צמר, כתב באשל אברהם, שאלו שמחמירים ללבוש בלילה טלית קטן על פי האר"י, מכל מקום אין להחמיר שיהיה של צמר, ודי שיהיה של כותנה.